

B.2.1 Reflectieschema uitgangspunten HGW

De uitgangspunten bieden een wenselijk kader, een spiegel voor reflectie. Effectieve feedback (par. 2.1.1) staat centraal: *feed up* (wat willen wij met HGW bereiken?), *feedback* (wat doen we *al* handelingsgericht) en *feed forward* (hoe kunnen we nog handelingsgericht werken?). In schema:

Feed up: wat vinden wij waardevol van dit uitgangspunt? Welke doelen streven we na?	Feed back: wat doen we hiervan al en wat is de impact ervan? Voorbeelden?	Feed forward: wat kan nog handelingsgericht en hoe? Suggesties?
1. Doelgericht werken:		
2. Wisselwerking en afstemming:		
3. Onderwijs- en opvoedbehoeften:		
4. De leerkracht doet ertoe, ouders eveneens:		
5. Positieve aspecten:		
6. Constructief samenwerken:		
7. Systematisch en transparant:		

Een team kan als volgt te werk gaan. Eerst bepalen de leerkrachten, intern begeleider, taal/reken/gedragsspecialist en schoolleider hoe de uitgangspunten er concreet uit zouden kunnen zien in hun school. Ze maken beredeneerde keuzes voor de *feed up*: *wat vinden wij waardevol*? Wat past bij onze school? Welke doelen streven we na en waarom? Vervolgens gaan ze per uitgangspunt na *wat ze al zo doen en hoe*. Ze illustreren deze *feed back* met concrete voorbeelden: dit lukt ons al! Ze bespreken ook de *feed forward*: wat kan beter, waarom en hoe? Om nog dichter bij ons doel te komen, gaan we Zij formuleren hun ondersteuningsbehoeften: wat hebben wij nodig om zo te willen en kunnen werken? Zodoende wordt duidelijk in hoeverre een team al handelingsgericht werkt en welke punten nog aandacht behoeven. Hoe concreter dit alles wordt uitgewerkt, hoe bruikbaar het is. Beantwoord daarom ook de vraag: waaraan merken, zien, horen of lezen collega's, leerlingen en ouders dat we dit uitgangspunt daadwerkelijk toepassen? Het kader is ook te benutten bij consultatie, intervisie, supervisie of een POP-gesprek.

Een voorbeeld van een schoolteam

Feed up: wat vinden wij waardevol van dit uitgangspunt? Welke doelen streven we na?	Feed back: wat doen we hiervan al en wat is de impact ervan? Wat willen we behouden omdat het werkt? Voorbeelden?	Feed forward: wat kan nog handelingsgericht en hoe? Suggesties?

<p><i>1. Doelgericht werken</i></p> <p>1a. Doelen formuleren voor de groep en indien afwijkend ook voor een subgroep of individuele leerling. Deze doelen zijn hoog/ambitueus én realistisch/haalbaar.</p> <p>1b. Voor werkhouding en gedrag met kleine snelle doelen werken, voor de korte termijn: wat zien, horen en merken we als dit doel is behaald?</p> <p>1c. Bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, deze doelen samen met de leerling en zijn ouders formuleren.</p>	<p>1a. We werken al met doelen voor de groep, subgroep en individuele leerlingen. We leggen de lat hoog, maar niet te hoog. Want te hoge doelen halen we meestal niet en dat ontmoedigt en demotiveert leerlingen en leerkrachten. Het is voor iedereen fijn als je doelen haalt, dit motiveert om door te gaan!</p> <p>1b. Dit doen we niet allemaal, soms hebben we de neiging om te zeggen “niet aanraken” of “niet schreeuwen”, terwijl “hou je handen bij jezelf” of “zachtjes praten” beter zou zijn, want dan kun je meteen feedback geven: “wat fijn dat je nu ...”.</p> <p>1c. De bovenbouw leerlingen betrekken we al bij het formuleren van doelen. Dit werkt heel goed, het is vaak verbazend hoe goed leerlingen kunnen aangeven wat ze willen bereiken. En ze gaan beter voor hun eigen doelen dan voor die van ons!</p>	<p>1a.</p> <p>1b. Onze doelen zijn nog vaag, zoals “meedoen met de les”, maar wat is dat precies? Dat verschilt per groep en per leerling. We gaan de leerlijnen ‘leren leren’ en ‘sociale competenties’ bekijken: bieden die houvast?</p> <p>1c. We betrekken leerlingen uit de midden- en bovenbouw en ouders er nog niet bij, dit is een aandachtspunt! De leerkrachten middenbouw gaan experimenteren met leerlingen betrekken en we gaan allemaal oefenen met het betrekken van ouders, we beginnen met 1 leerling uit iedere groep.</p>
--	--	---

<p>1d. Indien nodig werken met een ontwikkelingsperspectief (OPP), waarin de lange en korte termijn doelen aan elkaar zijn gekoppeld.</p> <p>1e. Alle doelen systematisch evalueren: wat hebben we al bereikt en wat nog niet?</p>	<p>1d. We hebben een format OPP van het SWV.</p> <p>1e.</p>	<p>1d. We gebruiken het format zelden, de relatie tussen korte en lange termijn doelen is niet duidelijk.</p> <p>1e. We evalueren nog niet alle doelen systematisch. Misschien eens in onze jaarkalender opnemen? Het zou ook goed zijn als we onze doelen taal en rekenen explicieter relateren aan de referentieniveaus.</p>
<p>2. <i>Wisselwerking en afstemming</i></p> <p>2a. Wanneer we praten over een groep, groepje of leerling, dan praten we niet alleen over de leerling(en), we gebruiken ook de termen wisselwerking en afstemming.</p> <p>2b. In een ingewikkelde situatie bespreken we <u>deze</u> leerling, maar ook <u>deze</u> leerkracht, <u>deze</u> groep, <u>deze</u> school en <u>deze</u> ouders: in hoeverre lukt het om af te stemmen op wat die leerling nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen?</p> <p>2c. Bij observaties kijken we niet alleen naar leerlingen, maar ook naar de aanpak van de</p>	<p>2a. Dit doen we al wel in een leerlingbespreking, omdat we daarvoor een gespreksleidraad hebben waar dit in staat. Bij de voorbereiding hebben we daarover al nagedacht.</p> <p>2b. Idem als bij 2a.</p> <p>2c. We kijken al naar de leerkracht, dus niet alleen naar de leerling(en): hoe is haar</p>	<p>2a. In de teamkamer en bij collegiale consultatie praten we vooral over kindkenmerken en minder over wisselwerking en afstemming. We gaan elkaar daar vanaf nu op bevragen: hoe zit het met de afstemming op wat de leerling nodig heeft?</p> <p>2b. Idem als bij 2a.</p> <p>2c. We kijken nog niet gericht naar de impact van dat handelen op de groep of</p>

<p>leerkracht: wat is de impact daarvan op een groep of leerling?</p>	<p>pedagogisch-didactisch handelen? De leerkracht kiest zelf een kijkwijzer.</p> <p>We praten wel eens over interacties. Ook merken we dat groepen sterk verschillen. Soms bespreken we de rol van de andere leerlingen bij het gedrag van een kind.</p>	<p>een leerling. De vraag zou moeten zijn: bereikt zij met haar gedrag dat het de groep/een leerling lukt om ... (doel te behalen)? Dus het doel moet wel duidelijk zijn, zie het eerste uitgangspunt.</p> <p>Maar eigenlijk hebben we het zelden over de rol van de leerkracht bij het begrijpen en oplossen van een moeilijke situatie.</p> <p>Middenbouw, extra: Observeren van interacties in de groep! Deze met elkaar bespreken. We gaan een paar Checklists Leerkracht-vaardigheden gebruiken, we gaan die voor onszelf invullen, voorafgaand aan een lesbezoek. Zo kunnen we aangeven waarop we willen dat de IB-er gaat letten. Wel spannend.</p>
<p>3. <i>Onderwijs- en opvoedbehoeften</i></p> <p>3a. Attitude-omslag: van de leerling moet zich aanpassen → wat kan ik als leerkracht doen, zodat het deze leerling wel lukt om ...?</p>	<p>3a. Bij de 'gewone leerlingen' doen we dit al, dus bij de leerlingen 'in het hoofd en de oren van Mickey Mouse'. We helpen elkaar door ernaar te vragen: wat zou <u>jij</u> kunnen doen zodat ...? Dan merk je meteen dat je een doel nodig hebt: wat is nodig om ...?</p>	<p>3a. Dit lukt nog niet bij de moeilijkste leerlingen, qua leren en/of gedrag, dus bij de 'oorbellen in de Mickey Mouse'. We gaan behoeften ook explicieter koppelen aan doelen (uitgangspunt 1), we gaan bespreken/vragen wat nodig is om een klein snel doel te halen bij die</p>

<p>3b. Bespreken wat een leerling nodig heeft van ons: wat zijn de onderwijsbehoeften en wat betekenen deze voor ons? In plaats van alleen praten over wat hij heeft of is. Indien nodig benutten we de hulpzinnen.</p> <p>3c. Met ouders bespreken wat hun kind nodig heeft voor schoolsucces en hoe zij daaraan kunnen bijdragen. Dus de opvoedbehoeften van hun kind bespreken en hun rol daarin: wij gaan ..., zouden jullie dan ... kunnen doen?</p>	<p>3b. We praten steeds meer over onderwijsbehoeften. Het formuleren van de handreiking - in 1 zin voor elke leerling - geeft zicht op de groep: waar zitten de overeenkomsten, dit willen we behouden (noteren in een paar steekwoorden).</p> <p>3c.</p>	<p>‘moeilijke leerling’. Zo hebben we ‘2 vliegen in 1 klap’.</p> <p>3b. Wanneer een collega een probleem of stoornis van een leerling benoemt, dan luisteren we en na een tijdje vragen we: welke doel zou je met deze leerling willen behalen en wat heeft hij/zij daarvoor nodig? Lukt dit niet, dan pakken we de hulpzinnen erbij.</p> <p>3c. Dit doen we nog niet, helemaal niet zelfs. Hierover is een nu een discussie in het team: wat kunnen we van ouders verwachten en wat doen we als het hen niet lukt? Waar ligt de grens: wat is onze verantwoordelijkheid en wat is die van de ouders? We gaan dit thema koppelen aan ouderbetrokkenheid, uitgangspunt 6, samenwerken met ouders (puzzelen).</p>
<p>4. <i>De leerkracht doet ertoe, ouders eveneens</i></p> <p>4a. We benoemen dat leerkrachten het verschil maken, vooral voor de kwetsbare leerlingen. We investeren in positieve relaties met leerlingen.</p>	<p>4a. We weten dit, zie 2c, we vragen ons al af: wat is de impact van het handelen van de leerkracht op het gedrag van de groep of bepaalde leerlingen?</p>	<p>4a. We focussen hierbij nog niet op de kwetsbare leerlingen. We gaan in de leerlingbespreking de twee ‘oorbellen’ bespreken: wat is je impact, maak je als</p>

<p>4b. Leerkrachten geven zelf aan wat zij nodig hebben om het verschil te maken en om positieve relaties met hun leerlingen te hebben/krijgen (ondersteuningsbehoeften leerkrachten, eventueel met de hulpzinnen)</p> <p>4c. Ook ouders hebben invloed op schoolsucces en kunnen het onderwijs ondersteunen. We vragen hen wat zij hiervoor nodig hebben (ondersteuningsbehoeften ouders). Samenhang met 3c.</p>	<p>4b. Ja, dit vragen we al in gesprekken en overleggen: wat heb jij nodig om ...?</p> <p>4c. Zie 3c</p>	<p>leerkracht het verschil voor deze leerling? hoe is je relatie met de leerling?</p> <p>4b. Hulpzinnen gebruiken we nog niet, als het moeilijk is om ondersteuningsbehoeften te benoemen, gaan we deze uitproberen.</p> <p>4c. Zie 3c</p>
<p><i>5. Positieve aspecten</i></p> <p>5a. We zoeken, zien, horen, noteren en benutten (5x) de positieve aspecten van leerling, groep, leerkracht, team en ouders (5x).</p> <p>5b. We betrekken deze aspecten (5 x 5) in de analyse van een moeilijke situatie.</p>	<p>5a. Ja, we hebben al oog en oor voor de dingen die goed gaan. We bespreken die met elkaar en noteren de relevante aspecten beknopt in steekwoorden, zodat we ze niet vergeten. We nemen deze ook op in de rapporten, 2 x per jaar, dat waarderen kinderen en ouders zeer.</p> <p>5b.</p> <p>5c.</p>	<p>5a. We doen dit nog niet systematisch met de '5 x 5'.</p> <p>5b + 5c gezien 5a: Daarom hebben we een visualisering gemaakt met 2 handjes: 1 met de positieve kenmerken van leerling, groep, leerkracht, team en ouders (plusjes)</p>

<p>5c. We benutten deze bij het formuleren van doelen en behoeften van leerling, leerkracht en ouders.</p>		<p>en 1 met de dingen die beter moeten (pijltjes omhoog). Die gaan we in de leerlingbespreking als geheugensteun gebruiken.</p>
<p>6. <i>Constructief samenwerken</i></p> <p>6a. We werken intensief samen met collega's, leerlingen, ouders en externe deskundigen. We bevragen elkaar met oprechte interesse en luisteren met een open mind naar elkaar. Ons motto = samen weten we meer dan alleen.</p> <p>6b. We praten meer mét elkaar dan óver elkaar.</p>	<p>6a. We werken al samen in het team en met leerlingen. Soms ook met ouders, afhankelijk van de leerkracht.</p> <p>We nemen ouders serieus, ze zijn welkom op onze school. Ze kunnen altijd bij de leerkracht terecht met een vraag of zorg. Enkele richtlijnen van constructief communiceren passen we al toe, zoals het vroegtijdig bespreken van onze zorg (hoofdstuk 5).</p> <p>6b. Praten over leerlingen en ouders blijft nodig, maar bij alles vragen we ons af: wat delen we met ouders, waarom en hoe? Dus van 'praten over' → 'praten met'. Dat doen we al.</p>	<p>6a. We kunnen nog meer samenwerken met ouders en externe deskundigen. Met ouders: zie 3c en 4c. De 10 richtlijnen constructief communiceren gaan we in kaart brengen: bij welke gesprekken zouden die ons kunnen ondersteunen? We gaan beter luisteren naar ouders, meer tijd nemen voor hun mening, er ook naar vragen. En dan de afspraken opschrijven en hen een kopie geven. Zo voorkomen we misverstanden. Dit zal het dan ook makkelijker maken om met externen samen te werken: ouders vinden jullie het goed als we jeugdhulp erbij halen om te kijken wat die kunnen betekenen voor jullie?</p> <p>6b. Kind-plannen met maken we nog niet. Zie 1c!</p>

<p>6c. In de samenwerking heeft iedereen zijn eigen positie en verantwoordelijkheid. We denken met elkaar mee, maar gaan niet op elkaars stoel zitten!</p>	<p>6c. We benoemen die rollen al duidelijk, op ouderavonden en in gesprekken met ouders. Zo van ‘wij zijn verantwoordelijk voor het onderwijs en wat er in de klas gebeurt en jullie voor de opvoeding en wat er thuis gebeurt’.</p>	<p>6c. We begrenzen ouders nog niet zo duidelijk. Meestal gaat het goed, dan is het ook niet nodig, maar soms gaan ouders ons zeggen wat wij moeten doen Bij deze ouders gaan we de ‘spelregel’ benoemen: we denken met elkaar mee maar gaan niet op elkaars stoel zitten. Wij niet op die van jullie en jullie niet op die van ons.</p>
<p>7. <i>Systematisch en transparant</i></p> <p>7a. We werken planmatig en benutten kennis over wat werkt. We hebben een duidelijke onderwijs- en ondersteuningsroute met drie niveaus: HGW-cyclus voor de groep (met groepsbespreking of – presentatie), leerlingbespreking en ondersteuningsteam (OT).</p> <p>7b. Het is duidelijk hoe we willen werken en waarom, er zijn – per niveau - heldere afspraken (5x): wie doet wat, waarom, hoe en wanneer? We communiceren transparant: ons motto = we zeggen wat we doen en we doen wat we zeggen.</p>	<p>7a. We hebben al een route door het schooljaar heen, deze is omgezet in een jaarkalender. 3 teamleden volgen een Master Educational Needs, iedere maand delen ze hun kennis – die past bij onze visie - met het team, zo blijven we op de hoogte van recente ontwikkelingen.</p> <p>7b.</p>	<p>7a. Die route is nog niet duidelijk opgesplitst in 3 niveaus. In een groepsbespreking bespreken we bijvoorbeeld vaak individuele leerlingen i.p.v. de groep. Soms gaat een leerling dan in 1 keer door naar het OT. De middenbouw heeft aangegeven de groepspresentaties eens uit te proberen, met steun van de IB-er.</p> <p>7b. Zie 7a, een ‘stuurgroep driehoek’ gaat de driehoek bewerken zodat deze past bij ons werk: wat willen we behouden en op welk niveau zit dit? Wat willen we beter en op welk niveau zit dit? Als we eenmaal weten wat we nastreven, is het ook makkelijker om dit te verwoorden.</p>

<p>7c. Handzame en functionele formats ondersteunen ons dagelijks werk. Deze formats zijn een hulpmiddel, geen doel op zich. Papieren tijgers moeten we zien te voorkomen.</p>	<p>7c. We hebben al genoeg formats!</p>	<p>7c. Zodra we onze driehoek helder voor ogen hebben, kijken we welke formats daarbij horen. Dus van wenselijke inhoud → haalbare organisatie. We vetrekken vanuit wat we al hebben: wat bevat omdat het ons lesgeven helpt? Wat bevat niet? Welke formats kunnen eruit? Welke kunnen we inkorten? Hoe halen we de overlap eruit? Kortom: wat moet (eenheid team) en wat mag (ruimte voor de 3 bouwen en individuele leerkrachten)?</p>
<p>Conclusies</p>	<p>We behouden:</p>	<p>We gaan als eerste:</p>